

IN MEMORIAM

КАТАЛИН КАИЧ
(1943–2024)

*У контексту културне и позоришне историје нашеј јоднебља, схваћила сам величанствености божјеј дара што сам ујраво ју рођена, ја је на тај начин учење живојне лекције рецимо о предностима разноликости јосило гео реалности мој свакодневној искуства, а то ми је омогућило да проникнем у суштину, да разумем суштину дружачије, да схваћим да у том дружачијем у ствари треба препознати себе (Каич 2014: 344)**

Професорка емерита, деканка, театролошкиња, историчарка културе, историчарка позоришта, Каталин Каич рођена је 1943. године у Сомбору, где је завршила основну и средњу школу. Дипломирала је 1965. на Филозофском факултету у Новом Саду, на Групи за мађарски језик и књижевност. По завршетку школовања враћа се у Сомбор где ради у основној и средњој школи, а затим у периоду 1968–1970. ради у Историјском архиву града Сомбора. Државни испит из архивистике положила је 1969. године. Постдипломске студије уписује и завршава у Будимпешти, на Универзитету „Етвеш Лоранд“, а у магистарском раду обрађивала је „Међусобне књижевне и културне везе Срба и Мађара у Сомбору 1875–1918“. Докторску дисертацију одбранила је 1978. године на Филозофском факултету у Новом Саду, а тема рада били су „Слободни лицеји у Бачкој и Банату од 1899. до 1918. године“. На Институт за хунгарологију у Новом Саду примљена је 1972. године у својству асистента приправника у научном раду, и ту је остала до 1976, када је примљена на Филозофски факултет као научни сарадник. Виши научни сарадник постала је 1984, од 1990. била је научни саветник а 1992. године изабрана је за редовног професора. На Филозофском факултету остаје до 2006. године, када је именована за декана Учитељског

* Цитати преузети из књиге: Каич, Каталин. *Сцена узајамности: јужнословенска драмска књижевност на сценама мађарских позоришта у Војводини (1945–1989)*. Нови Сад: Позоришни музеј Војводине, 2014.

факултета на мађарском језику у Суботици. У пензију је отишла 2011. а 2012. године додељено јој је звање професорке емерите. У новембру 2024. године отишла је заувек.

Говорећи о свом поимању истраживања којим се годинама бавила, Каталин Каич излаже сопствена искуства: „Изучавање културне, посебно позоришне историје ме је научило да ништа није случајно ни у животу појединца, ни у животу једне заједнице, да су ствари међусобно чврсто повезане у контексту узрока и последице, да је наше данашње постојање само један момент у процесу свеопштег постојања“ (Каич 2014: 343).

Током своје каријере професора универзитета, Каталин Каич држала је предавања на следећим наставним предметима: Културна историја Мађара, Историја мађарског народа, Општа и национална историја, Свеопшта мађарска културна историја, Европски аспекти мађарске културе, Цивилизација и култура, Историја религије и Сценска уметност у Војводини.

Теме које је одабрала за свој магистарски и докторски рад обележиле су и њено касније истраживачко научно опредељење, јер су проучавање културне историје Мађара, а посебно Мађара у Војводини, као и међусобне везе и утицај мађарског и српског културног миљеа остали основна поља њеног интересовања и проучавања. Тако су настале студије о позоришној историји Мађара у Сомбору, Зрењанину, Новом Саду и Сенти, као „драгоцена сведочанства и полазиште за будућа театролошка истраживања“ (Максимовић 2014: 348). Говорећи о научноистраживачком раду Каталин Каич, др Ева Хожа истиче да се она у својим радовима „концентрише на проблематику могућности, перспективе позоришног укуса, на механизам утицаја посматран из данашње перспективе“ (Хожа 2014: 373). Др Јулијана Ишпановић Чапо у тексту о Каталин Каич поводом добијања награде Ловоров венац за театрологију напомиње како се професорка Каич у проучавању грађе сусретала са непотпуном архивском грађом или мањкавим годиштима новина, али да је увек „тематици прилазила из више углова. Историју позоришта у Сенти реконструише имајући у виду политичку и економску позадину, као и карактеристике друштвеног и културног живота“ (Ишпановић Чапо 2014: 375).

Каталин Каич је у монографији историја новосадског глумишта и репертоара писала и о односу представе и гледалаца осамдесетих година прошлог века. „Најважнији критеријум ове уметности је непновљива садашњост. Њена критика и нестална магија је привлачна снага која вековима мами гледаоце у позориште да макар једном буду сведоци чаролије која се речима не може изразити, која као семе могућности постоји у свакој правој позоришној представи“ (Каич 2014: 376).

Др Ференц Немет говорећи о раду професорке Каич каже да је она „у свим књигама радост открића поделила са читаоцима, истовремено спасавајући важне вредности културне историје будућим генерацијама“ (Немет 2014: 391).

Каталин Каич је рођена у Сомбору, мултиетничком граду, па није за чуђење, више је природно њено опредељење да истражује различитости и сличности два културна ентитета.

Изучавање њозоришне историје нашег њоднебља ме је научило да су сва наша стиремљења суштински међусобно њовезана, да уметнички израз који се зове њозоришће може у мнојоме њостайи језик међусобној њошћовања и разумевања, дојринейи зближавању а не раздвајању у једној мултиетничкој средини њомоћу јединственост њозоришној језика, који истовремено омоћућује и њрисусиво националних обележја, јер ваљано, истравно схваћено национално не искључује свеошћиа људска насћојања (Каич 2014: 345).

Љубица М. Ристовски
Академија уметности Нови Сад
ljubica.ristovski@gmail.com